

Vooreerst moet men als bij elke rechtelijke beslissing onderscheiden de gronden, waarop de beslissing van den Hoogen Raad rust en de eigenlijke uitspraak.

De eigenlijke uitspraak luidt, dat de Classis Den Bosch rechtspersoonlijkheid heeft.

Naar het oordeel van Deputaten vloeit hieruit voort, dat ook de Particuliere Synode en de Generale Synode als rechtspersonen in de rechtspraak zullen worden aangemerkt.

Ten aanzien van de eerste overweging, dat in dezen stand van het geding vaststaat, dat de Gereformeerde Kerken in Nederland in dier voege georganiseerd zijn, dat zich verenigingen van zelve rechtspersoonlijkheid bezittende Kerken onder den naam van Classen gevormd hebben, mede teneinde als eenheden aan het rechtsverkeer deel te nemen, merken Deputaten vooreerst op, dat hier uitdrukkelijk de rechtspersoonlijkheid der plaatselijke kerken wordt erkend.

Daarnaast achten Deputaten het gewenscht de aandacht er op te vestigen dat de Hooge Raad het woord „Vereniging“ gebruikt in den zeer ruimen en ongebruikelijken zin, waarin dit artikel 1690 B. W. voorkomt¹⁾ waarheen de Hooge Raad uitdrukkelijk verwijst en waarin ook de Staat, de Provincies, Gemeenten en meer dergelijke lichamen als „Verenigingen“ worden aangeduid. Door dit spraakgebruik wordt uiteraard in geen enkel opzicht onta Gereformeerd Kerkrecht beïnvloed.²⁾

Voor de toepassing van artikel LXXXIV van de Kerkenordening achten Deputaten het voorts gewenscht dat in de praktijk de Particuliere Synode en de Classen zich houden aan de voorschriften, die in artikel LXXXIV zijn vervat en derhalve zorg te dragen, dat steeds Deputaten met geldige instructies de kerkelijke colleges vertegenwoordigen, terwijl het een praktisch-wettisch is dat het adres waarheen stukken kunnen worden gericht, voldoende vaststaat.

Deputaten zijn van oordeel, dat thans tegen de overschrijving van onroerende goederen op Classen, Particuliere Synodes en Generale Synode geen bezwaar behoeft te bestaan.

Wel zal het aanbeveling verdienen dat over individuele overschrijvingen alsnog overleg met Deputaten wordt gepleegd.

Uit den aard der zaak zijn zij, uit hoofde van hun opdracht, gaarne bereid de Kerken met alle verdere inlichtingen terzake van dienst te zijn.

De Deputaten:

H. H. KUYPER.

W. BREUKELAAR.

G. H. A. GROSHEIDE,
Rapporteur.

1) 1690 B. W. Behalve de eigenlijke maatschap, erkent de wet ook verenigingen van personen als zedelijke lichamen, het zij dezelve op openbaar gezag als zoodanig zijn ingesteld of erkend, het zij zij als geoorloofd zijn toegelaten, of alleen tot een bepaald oogmerk, niet strijdig met de wetten of met de goede zeden, zijn samengesteld.

2) Spatiëring van ons. Redactie.

Tot onze spijt moest dit artikel wegens plaatsgebrek verleden week blijven overstaan. Red.

Nogmaals gereformeerde prediking en heilsgeschiedenis.

Van den heer L. J. de Rover ontving ik een brief van den volgende inhoud:

Rijnsburg, 4 Juli 1938.

Hooggeachte Professor Schilder,

Mag ik nog eenmaal antwoorden op het ingezonden stuk van Ds Overduin in „De Reformatie“ van 24 Juni.

Naar aanleiding van wat Ds O. onder punt één zegt, ben ik naar Ds H. A. Wiersinga gegaan, in de hoop,

dat deze zijn aantekeningen, gemaakt tijdens het debat, nog zou hebben bewaard. Deze had ze echter niet meer. En aan wat iemand zegt in een persoonlijk gesprek hebben we niets, als dit als bewijsstuk moet dienen.

Toen heb ik geschreven naar den heer Boot, den secretaris van „Filippus“. Deze schreef mij terug, wat tijdens het debat door Mr P. J. Klaver is opgetekend en wat in de proef van het gedrukte verslag aldus is weergegeven:

„Ook hij (dat is ondergetekende), wil geen verhaaltjes met een toepassing. Men moet niet de mensen in een tractaatje laten spreken, maar Gods Woord. Christus moet in het middelpunt staan. Uitkomen moet de voortgaande lijn der Godsopenbaring“.

Hieruit blijkt dus, dat ik niet gezegd heb, dat „elk tractaatje een gedeelte uit Gods Woord moest behandelen en moest laten zien, hoe God, de Heere, in dien tijd werkte en voortschreed met Zijn openbaring“.

Nogmaals, het is door mij gezegd, noch bedoeld. Naar aanleiding van punt drie merk ik nog op, dat door Ds Wiersinga in het beantwoorden met geen woord is gesproken over wat Ds O. overwaarding noemt. Het kon ook niet.

Hartelijk dankend, Professor, voor de verleende plaatsruimte, verblijf ik met de meeste hoogachting

Uw dw. dr. L. J. DE ROVER.

Ook mij werd door den heer Boot, die eerst thans kon antwoorden wegens afwezigheid, geschreven wat er in het voor den druk bestemde verslag staat. Zoowel den heer Boot als den heer De Rover dank ik zeer voor hun nadere mededeelingen. Rest nog de verzekering, dat van eenige „overwaarding“ der openbaringshistorie niets gebleken is, en dat ik het met de samenvatting van wat de heer De Rover opgemerkt heeft, gelijk deze in het persverslag gegeven wordt, ten volle eens ben.

K. S.

Lustrantentoonstelling van het Studentencorps Fides Quarit Intellectum.

Ter gelegenheid van het 15e Lustrum van het studentencorps „Fides Quarit Intellectum“ aan de Theologische Hoogeschool te Kampen in November van dit jaar, stelt de Lustrumcommissie 1938 zich voor een tentoonstelling te organiseren, die een zoo volledig mogelijk beeld zal hebben te geven van het Kamper studentenleven in de afgelopen 75 jaar.

Zij zou daarom willen verzoeken aan allen, die in eenig opzicht materiaal voor een dergelijke tentoonstelling hebben, zooals foto's, groenendrachten, menu's en andere merkwaardigheden deze te zenden aan den Archivaris h.t. F.Q.I. D. Wijnbeek, Walstraat 14, Zwolle. Bij voorbaat recht hartelijken dank; terstond na gebruik zal alles geretourneerd worden.

Het rapport der Chr. Geref. Kerk inzake het antwoord aan de Synode der Geref. Kerken. (IV.)

Rest nog het bezwaar van de veronderstelde wedergeboorte, en de uitdrukking: het is minder juist, te doopen op onderstelling van wedergeboorte, en de kinderen zijn voor wedergeboren te houden.

Hierover in de eerste plaats: de uitdrukking veronderstelde wedergeboorte is door Dr Kuyper Sr gebruikt om de vastigheden van het verbond Gods te handhaven. Hij zag, dat er groot gevaar dreigde van individualistische en subjectivistische zijde, die de vastigheid van het verbond stelselmatig ondermijnd. Daarom wilde hij de heerlijkheid van het verbond laten uitschitteren. Hij ging hierbij uit van hetgeen Gods Woord buiten allen twijfel ons leert, dat de HEERE ook de God van ons zaad wil zijn en dat onze kinderen in Christus geheiligd zijn. Hij wilde dat maar niet uitwendig zien, waar hij op grond der Heilige Schrift aannam, dat het verbond maar niet een aanblijding van heil was, maar een schenken van heil en de Doop mocht maar niet een teeken en zegel zijn, dat God ons aanbood, maar een teeken en zegel van een

Daarom was het Calvinisme steeds zoo universeel. Daarom haatten Calvinisten steeds het wonen op een geestelijk eiland; daarom weigerden ze te aanvaarden het separatistisch geïsoleerd zijn van wetenschap en kunst, van politiek en sociaal leven; een isolement, waardoor de organische samenhangen met de praktijk des levens in hun meest breiden zin werden doorbroken.

Hoezeer de gevaren van een on-Calvinistische houding eigenlijk vijftig jaar lang ons Bondswerk hebben bedreigd, kan o.m. blijken uit de wijze, waarop talloze malen de uitdrukking „in ons isolement ligt onze kracht“ tegen den zin van den eersten gebruiker van dezen term werd aangewend.”

•

Naar aanleiding van dit stukje willen we enkele opmerkingen maken. Het roert verschillende belangrijke kwesties aan o.a. die van het „isolement“ onzer volks-groep. Wat is dat isolement eigenlijk? Moet dat isolement worden gezocht of vermeden? Is het rijkdom of verarming? Moet het een daad zijn of een lot? Is het doel of middel?

Vooral is het de moeite waard om op dit stukje te letten, omdat de namen van Kuyper en Groen er in voorkomen. De eerste „met name“, de tweede aangeduid. Prof. Waterink roept die beiden op als critici van fouten, die hij nu ontdekt en roept dan de jongeren op te doen als zij (Kuyper en Groen) en hij (Waterink). We handelen dus in den geest van Prof. Waterink als we het eigen woord van Kuyper en Groen over de kwesties, die hij aanroert, hier doen hooren.

We zullen het stukje op den voet volgen.

•

Niemand zal het met Prof. W. oneens zijn, dat de gebondenheid aan Schrift en Belijdenis het Calvinisme

metterdaad-geven van dat heil. En toen ging hij construeren. Als, als, als en nog eens als..., dan moet ik wel onderstellen, dat zij wedergeboren zijn en op grond daarvan mag ik de jonge kinderjes doopen.

De Synode van Utrecht heeft deze laatste beschouwingen van Dr Kuyper niet aanvaard en nadrukkelijk uitgesproken, dat het minder juist is te zeggen, dat de doop aan de kinderen der geloovigen bediend wordt op grond van hun veronderstelde wedergeboorte, omdat de grond van den doop is het bevel en de belofte Gods. Maar aan den anderen kant heeft de Synode de vastigheid van het verbond willen handhaven en uitgesproken, dat het zaad der Kerk krachtens de belofte Gods te houden is voor wedergeboren en in Christus geheiligd, totdat het tegendeel blijkt.

Het is jammer, dat men van Christ. Geref. zijde en trouwens ook van meer zijden — Ds Kersten en de zijnen b.v. en helaas moet men soms ook Gereformeerden daarvan beschuldigen — zoo weinig acht geeft op de beslissingen van de Synode van Utrecht. In plaats dat men dankbaar is, dat een Synode het voor het Woord Gods opgenomen heeft, ook tegenover een groot man als Dr Kuyper Sr, waar de mogelijkheid bestond, dat ook deze groote dwaalde, probeert men altijd weer de afgewezen beschouwingen in het Synodebesluit in te leggen en alzoo het besluit van de Synode in zijn tegendeel om te zetten. Het is daarom ook wel jammer, dat het besluit van de Synode niet wat scherper is geformuleerd. Het verraadt, dat hier een compromis gesloten werd. Misschien zou de Synode klaarder zich uitgesproken hebben door te zeggen, dat het geheel onjuist is te doopen op grond van veronderstelde wedergeboorte en misschien zou het beter geweest zijn, als de Synode ook de uitdrukking, dat de kinderen als wedergeboren beschouwd moeten worden, vermeden had. Als we immers het zaad der kerk als wedergeboren beschouwen, zijn we bezig met oordeelen, als zaten we in Gods rechterstoel. Onze kinderen zijn in Christus geheiligd — en van hen behoeft de Synode niet te zeggen, dat wij hen als geheiligd in Christus moeten beschouwen, — maar of onze kinderen wedergeboren zijn, dat staat aan ons niet ter beoordeling. Aan den anderen kant mogen wij den HEERE wel dankbaar zijn, dat onze Synode zoo krachtig opgekomen is voor de vastigheid van het verbond Gods. Wat zouden wij het heerlijk vinden, als de scheuring in het lichaam van Christus ophield te bestaan, maar pogingen om die scheuring te doen ophouden, mogen niet gedaan worden ten koste van de vastigheden van Gods verbond. Indien het inderdaad de leer der Chr. Geref. Kerk is, dat pas door voldoen aan den „verbondsplicht“ het wezen van het verbond zou ontstaan, dan moet zij zich in dezen bekeeren tot de leer der Schrift en de leer der belijdenis-geschriften. Het is haar goed recht om zich goed te vergewissen van de leer der Gereformeerde Kerken in deze zoo belangrijke vragen, maar zij mag van ons niet verlangen, dat de Gereformeerde Kerken het heerlijk belijden van de vastheid van Gods verbond opgeven. Dit blijve de vastheid van het verbond. De HEERE spreekt klaarlijk zoo tot de kinderen der Kerk. En wel weten we, dat het sacrament met geloof gemengd moet worden, want anders doet het geen nut, maar waarom zouden we ons niet, als het tegendeel niet blijkt, verlaten op het klare zeggen des HEEREN? En komt er dan een niet-wandelen in de wegen des HEEREN, dan is bij den HEERE en bij de kerk groote droefheid, en dan zal het „wezen“ van het verbond tot zijn recht komen in de verbondswaak.

Ten slotte: de kerkrechtelijke redenen hebben we niet stringent genoeg bevonden, dat de Chr. Geref. Kerk niet mee arbeiden zou aan de vergadering van de eene Kerk van Christus. Wij moeten deze conclusie aan het einde van het tweede deel herhalen. Geve de HEERE, dat onze Chr. Geref. broeders gaan inzien, dat zij zich bewaart voor het gevaar van het „intellectueel schematische“. Wel is deze term niet overduidelijk, maar we voelen wel zoo ongeveer wat Prof. W. bedoelt.

Vooral Dr Kuyper heeft tegen de verhaerlijking van het verstand getoond en gevochten. Met name zooals die in de Scholastiek der na-reformatische dagen de levenskracht en de levenswarmte der reformatische beweging ondermijnde. Van die Scholastiek is Dr Kuyper een erf-vijand.

Toen de reformatoren ten grave waren gedaald en hun leerlingen nog een tijd lang in hun geest hadden gearheid, kwam de ellende. „Maar het derde geslacht verflauwde reeds in ijver. Het oude zuurdeesem van Rome begon na te werken. De Scholastiek moordde het leven. Te kleingelooft om in de eeuwige diepte der waarheid zelve in te zien, vermeldde men zich liever in wat anderen daarvan beschreven hadden. De recht-zinnigheid hield op levensuiting te zijn. Het geloof stroomde niet meer, maar vroom vast in onbewegelijke vorm“¹⁾.

Na den Munsterschen vrede (1648) gaat, zoo zegt Dr Kuyper op een andere plaats, de theologie achter uit. „Het historisch bestanddeel wordt dan ingekrompen, om plaats te maken voor breeder betoogtrant en al spitsvondiger en al schoolseher onderscheidingen. Het wordt allengs kouder in onze theologische wereld. Er komt iets ijs en ledigs vooral in onze Hollandsche gehoorzalen, en het vrome volk, met die gebluschte vuren niet tevreden, steekt gretig de hand naar Engelse en Schotsche levenswarmte uit, om aan de Halls en Love's, aan de Perkins en Owens, aan de Bunyans en Rutherfords hun bevroren ziel te verwarmen“²⁾.

Er komt iets ijs en ledigs vooral in onze Hollandsche gehoorzalen, en het vrome volk, met die gebluschte vuren niet tevreden, steekt gretig de hand naar Engelse en Schotsche levenswarmte uit, om aan de Halls en Love's, aan de Perkins en Owens, aan de Bunyans en Rutherfords hun bevroren ziel te verwarmen“²⁾.

1) De Schrift — Het Woord Gods, p. 11.

2) „De Heraut“, No. 8.

een verkeerkeren leemaken vanbewoording
Nog eenzigt geldt nbezwaren -groep worvolgen derde Gereformgroep bespa de Gereform hebben opg
Over deHet rappo verbondeleemianisme waardooreen zaligman van uitsprdaan, die de 2). Wij versterken rechte verheillose met zich b zelf: wat h doen? Zij geschriften, dale uitspre beschule En schrijft alle inder verkondigen dat de bre wederom egen van d sluiten in

1) Rapport
2) De gecr door medie leer le rathid en die leer be onneemt a die leer v die leer v die leer on die leer l geen wede die leer is port, pg 35.
3) Rapport

De zelfsin een d gende voor

„Meer gesprokerkerkreht in onze k korte per dit voorls kerkre Verbrece continue Feitelij schroeover Zij, die recht bezeginselen tot roepis Dit bes gelagen. Begint naar ben

Ook op z lastiek ruz vindt men predikanter met begripp te zijn. En op iemand Man, je he deeg, hetwe bij nodig den man h het je nou gezicht gev lisme moet zoo pijnlijk siteit, als z dat ze dier Dat ligt aan logie is bel me dan éé 'tis een b Inderdaac schematism

Maar me tegen ied den strijd ook op den hij ook die verheerlijki cultuur en allemaal h

3) Locus

POPULAIR-WETEN: SCHADDELUKE SCHEISEN

Over „Isolement“ en nog wat.

I.

In het mooie Jubileumnummer van het „Gereformeerd Jongelingsblad“ is ook opgenomen een bijdrage van Prof. Dr J. Waterink, een der raadslieden van den Bond.

Het artikel heeft als opschrift: „De beteekenis van het Bondswerk voor het behoud van ons volkskarakter“.

In dat artikel komt deze passage voor, die de moeite van het overwegen alleszins waard is:

„Het Nederlandsche volkskarakter is geboren in een strijd voor, en getypeerd door de behoefte aan, principiële belijndheid enerzijds en universaliteit anderzijds.

Deze principiële belijndheid verkreeg dat volkskarakter door de gebondenheid aan Schrift en Belijdenis. Maar juist deze gebondenheid bewaarde tegelijkertijd het Calvinisme voor een steeds op den loer liggend gevaar: het gevaar van intellectueel schematische.

Zoodra het formalistisch intellectueel aanvaarde schema norm werd voor leven en levenshouding, dreigde een recht on-Calvinistisch separatisme. Het is altijd de worsteling onzer vaders geweest en het is ééne geweest van de strijdpunten van den grooten Kuyper om te zorgen, dat het Calvinisme den band met het volksleven in zijn gezonde levensuitingen niet loosliet.

Aardbeving.

Er zullen zijn aardbevingen in verschillende plaatsen.
De Geest en de Bruid zeggen: Kom!
Matth. 24: 7.
Openh. 22: 17.

Voor 't dakraam sta ik in den avondschemer;
Een lichtflits splitst de lucht,
De donder gromt en wolken jagen
In toomeloze vlucht.
... Heer, komt Gij nu?

Mijn hart is vol van twijfelbange vragen;
Wie, die een antwoord geeft?
't Zal zijn, dat in het laatst der dagen...
De aarde heeft gebefd:
Verwacht ik U?

Ik ben zoo jong nog en het blijde leven
lokt mij en zegt: — Geniet!
'k Moest roepen: — Kom, kom, Heere Jezus!
Maar fluister: — Nee, nog niet
Heer, nu nog niet.

Heer, maak mij los van wereldsche genieting;
Geef in mijn hart Uw vrede.
Dan hoor ik Geest en bruid verlangen,
Dan juich ik met hen mee:
Kom Heer, kom nu!

E.

C. P.

geschreven is in den laatsten tijd, wel duidelijk, dat
Ds Joh. Jansen gelijk heeft, wanneer hij zegt: „Men
moet bij dezen grooten canonicus er goed op letten tegen
wie hij strijdt, tegen Rome of tegen de Independenten.
Opereert hij tegen de Independenten, dan verdedigt hij
het beslissend en bindend karakter der synoden”¹⁾.

Uit den strijd der meeningen, die op dit punt van
den tijd der Hervorming af in de Gereformeerde Kerken
geheerscht heeft, is het reeds duidelijk, dat men, bij
bestrijding van de rechtmatigheid der hogere machten
boven de plaatselijke kerken, niet het recht heeft met
verwijten te komen als „verbreking van de historie”,
„loslating van de continuïteit”, „op-losse-schroeven-
stelling van het kerkrecht” enz.

Het is toch historisch onwederlegbaar, dat de kerk-
hervorming een bevrijding was van het monster der
hiërarchie, en dat, hoezeer velen ook vreesden en waar-
schuwden, de kerk in Nederland toch weer geraakt is
in de macht van een nieuwe hiërarchie. De afscheiding
zoowel als de Doleantie was opnieuw een reactie hier-
tegen en een bevrijding van het juk. En tot dusverre
is het beest nog niet teruggekeerd, zodat wij liggen
in zijn macht. Dank zij den strijd onder vaderen is
de continuïteit van de hiërarchie gebroken! Wanneer
dit nu door „Credo” het „oude kerkrecht” wordt ge-
noemd, dan deelen we niet in den jubel van dit blad,
„dat het in onze kerken nooit werd losgelaten maar
gedurende een korte periode iets eenzijdig werd belicht”
(dit komt dan vooral voor rekening van de groote
mannen der Doleantie, P.), „dat dit sinds Assen voorbij
is, en dat wij thans weer leven onder het oude
kerkrecht”.

Maar wanneer hier iets van waar is, dan verzetten
we ons, vooralsnog, in 't belang van de duurzame
vrijheid onzer kerken, met alle macht tegen het groote
gevaar, dat zich vertoont, waarin wij duidelijk merken
„de klauw van het beest”.

Men moet daarom den moed prijzen van degenen,
die de vrijheid van de plaatselijke kerk hiertegenover
in het licht hebben durven plaatsen, niettegenstaande

1) „Het tuchtrecht der meerdere vergaderingen”, pag. 44.

stroomden de woorden, dan voelt ge op eens, dat het
hoogste punt zijner gedachten bereikt is.

En nu dit tooverwoord van persoonlijkheid
wat is het weer anders dan de centrale uitdrukking
voor het fatale stelsel van de subjectieve levens- en
wereldbeschouwing?

Persoonlijkheid, dat is juist het subject!

De vergoding van het subjectieve”³⁾.

Heel het terrein heeft Dr Kuyper verkend. Alle
vijanden ontdekte hij. Het was al subjectivisme. Alle-
maal even slecht. En de waarheid is nooit een combi-
natie van twee of meer van die afgoderijen, behoorlijk
in evenwicht gehouden, en tegen elkander uitgebalan-
ceerd — neen, de waarheid is het andere, het tegen-
over dat alles staande. Het levende Woord van den
levenden God.

En alle subjectivisme leidt tot separatisme, want het
scheurt de gemeenschap der heiligen en leidt tot de
vorming van secten, richtingen, partijen
en groepen, die zich van elkaar afzonderen naar
puur wereldsche criteria. Het subjectivisme kweekt
mensen, die zich bij elkaar aansluiten — en dus van
de rest zich afzonderen — vanwege gelijkheid van
denk-beelden, gevoelens, vroomheid, lig-
ging, sympathie enz. En de consequente doorvoe-
ring der persoonlijkheidsvereering vernietigt tenslotte
alle levensverband en maakt den mensch tot den een-
ling, den eenzame, den in-zich-zelf-genoegzame.

H.

C. V.

3) Idem, No. 387.

Zeker, als ons eeuwenoude kerkrecht niet deugt,
moet het houteel er in.

Maar dan moet men wel heel zeker zijn van zijn
zaak.”

De schrijver verstaat onder het „oude kerkrecht” dat
„kerkrecht”, waarbij de meerdere vergaderingen hoo-
gere machten zijn, die het recht en de bevoegdheid
bezitten, eigenmachtig in de zaken van de plaatselijke
kerk in te grijpen en ambtsdragers aldaar te ontsetten
uit het ambt.

Hetzelfde kerkrecht dus, dat door Prof. Dr S. Greijdanus
„nieuw kerkrecht” wordt genoemd.

De schrijver acht de debatten over deze kwestie op
het doode punt gekomen.

Waar hij echter degenen, die tegen dit kerkrecht
bezwaar hebben, uitdaagt, dat ze uit de Schrift
en haar beginselen zullen bewijzen, dat het
dwaalt, schijnt er naar zijn oordeel toch nog niet ge-
noeg over gezegd te zijn.

Daar het een zaak is van ingrijpende betekenis voor
ons kerkelijk leven, en „Credo” gelijk heeft, dat uit
de Schrift en haar beginselen moet bewezen worden
wie in dezen dwaalt, wil ik, hoewel ik meen, dat dit
kerkrecht, door „Credo” het „oude” genoemd, reeds op
deugdelijke gronden is bestreden, daartoe een poging
wag.

Dit is liever, omdat ik verlangend ben, dat, wanneer
de argumenten er tegen niet steekhoudend zijn, dit
wordt aangetoond, en „uit de Schrift en haar beginselen
worde bewezen”, dat dit „oude” kerkrecht, waarvan
ook ik zoo nieuw opgehoord heb, niet dwaalt maar
het bij het rechte einde heeft.

Evenwel geef ik nog in 't geheel niet toe, dat degenen,
die uit de Schrift en haar beginselen willen bewijzen,
dat dit kerkrecht een dwaling is, nu ook de roeping
hebben een ander kerkrecht op te bouwen, of dat zij
afbreken met gevaar, dat er meer naar beneden zal
storten.

Ik meen toch te mogen constateeren, dat er van
degenen, die dit kerkrecht als een dwaling hebben
bestreden, niemand geweest is, die tegen „het historische
gereformeerde kerkrecht”, zooals dat in belijdenis
en kerkenorde uitgedrukt is, eenig bezwaar heeft
ingebracht.

Alleen het punt van de hogere machten boven de
plaatselijke kerk is in 't geding. Dit punt is niet de
kern of de grondslag van ons „historisch gereformeerde
kerkrecht”, zoodat dit opnieuw zou moeten opgebouwd
worden, wanneer hieraan wordt geraakt. Het is hoog-
stens een uitlooper in de beschouwing van sommigen,
die noch in belijdenis noch in kerkenorde eenigen steun
vindt.

Ook al is er in den loop der geschiedenis veel verschil
van gedachte geweest, en is er soms praktisch naar
dit beginsel gehandeld, dit neemt toch niet weg, dat
het mag worden gedisqualificeerd, zonder dat daarmee
heel het gebouw van ons „historisch gereformeerde
kerkrecht” in elkaar stort en opnieuw opgebouwd moet
worden.

Daarom moet van 't begin af vastgehouden worden,
dat dit het eenige punt is, waarover het alléén
maar gaat, of de classes en de synoden wer-
kelijk hogere heerschende machten bo-
ven de kerkeraden zijn, die eigenmachtig
in de particuliere zaken van de plaats-
elijke kerk mogen ingrijpen en ambtsdra-
gers ontsetten uit het ambt.

Dit is, naar mijn bescheiden meening, de hiër-
archie, en ik hoop dit te bewijzen.

Waar het beginsel van de hiërarchie om den hoek
kwam, daar spraken de vaderen door ervaring geleerd,
van „de klauw van het beest”.

Wat Voetius betreft, het is, door alles wat over hem

vaarlijk voor het Calvinisme, d.i. voor den zuiveren
dienst van God. Ze zijn éven zondig, éven afgodisch. En
het meest gevaarlijke en meest zondige ontstaat als men
de verstands-verheerlijking wil compenseeren met
de gevoels-verheerlijking, vice, versa — dan tracht
men den eenen duivel met den anderen uit te werpen.
En het resultaat is, dat men ze beiden houdt!

Kuyper vecht dan ook geducht tegen de andere af-
goderijen. Hij spreekt van een tijd „toen scholastiek
en mystiek en verstandelijke onwil hun bijlen
en houteelen... aan dit woud van Gods heerlijke plan-
tinage” legden⁴⁾. Een tijd — de tijd der na-reformatie —
toen de Gereformeerde leer bij orthodoxe predikanten
en leeken meer dan dienstig was „verliep in dat
„onderwerpelijk gekuvel”, waardoor met Lampe reeds,
onze eens zoo degelijke theologie een knak kreeg, waar-
van ze zich dusver nooit weer herstelde”⁵⁾.

Met name waarschuwt Dr Kuyper zeer nadrukkelijk
tegen de persoonlijkheidsvereering. Dat woord persoo-
nlijkheid duidt iets aan, bevat een gronddenkbeeld, „dat
aan de gedachtenfeer der Heilige Schrift geheel vreemd
is”⁶⁾. Kuyper speurt er pantheïsme in⁷⁾.

Een denkbeeld, zoo schrijft Kuyper in 1885, wordt al-
gemeen verheerlijkt, n.l. dat der persoonlijkheid.
„Persoonlijkheid” is... een tooverwoord geworden. Een
soort heilig woord van diepe mysterie, waar alle schat
der gedachte uit verklaard wordt.

Als een spreker of schrijver of prediker onder hen
maar eerst weer bij het thema van de persoo-
nlijkheid is aangekomen, o, dan vloeien de wateren, dan

4) „De Heraut”, No. 26.

5) Idem, No. 53.

6) Idem, No. 270.

7) Idem, No. 252.

een verkeerde voorstelling maken van hetgeen onze
kerken leeren en dat zij niet langer een schibboleth
maken van een leer, die, mag het zijn in niet-scherpe
bewoordingen, door onze kerken is afgewezen.

Nog eenmaal moeten we deze conclusie herhalen:
zij geldt m.i. ook van de praktische bezwaren. Deze
bezwaren worden in 2 groepen gedeeld. In de eerste
groep worden dan de bezwaren besproken, die de ge-
volgen der verbondsbeschouwing raken, zooals die in
de Gereformeerde Kerken wordt geleerd en de tweede
groep bespreekt de bezwaren, die ontstaan zijn, doordat
de Gereformeerde Kerken enkele artikelen in de Kerkorde
hebben opgenomen.

Over de eerste bezwaren kunnen wij heel kort zijn.
Het rapport werkt hier met zeer zwaar geschut. Die
verbondssleer zou leiden tot zorgeloosheid, tot antino-
mianisme en tot een intellectuele geloofsbeschouwing,
waardoor het historisch geloof gehouden wordt voor
een zaligmakend¹⁾. Het bevat dan vervolgens een reeks
van uitspraken, door Gereformeerde voormannen ge-
daan, die voor deze verbondsbeschouwing waarschu-
wen²⁾. Wij luisteren gaarne naar deze uitspraken. Zij
versterken ons in onzen strijd om te zoeken naar de
rechte verbondssleer, waar wij nog eens hooren, welke
heilooze gevolgen een onschriftuurlijke verbondssleer
met zich brengen kan, maar verder zeggen wij tot ons
zelf: wat heeft de Gereformeerde Kerk hiermede van
doen? Zij wil beoordeeld worden naar haar belijdenis-
geschriften, naar haar formulieren en naar haar Syno-
dale uitspraken en geen van deze geeft grond om ons
te beschuldigen, dat zulk een leer de onze zou zijn.
En schrijft dan het rapport ten slotte, dat juist in 1905
alle hinderpaal weggenomen is om deze doodsleer te
verkondigen en dat de breuke vergroot is, in plaats,
dat de bresse is toegemuurd³⁾, dan constateeren wij
wederom een onvoldoende acht geven op de beslissin-
gen van de Synode van 1905, en een pogen haar be-
sluiten in het tegendeel om te zetten.

M. VREUGDENHIL.

1) Rapport, pg. 29.

2) De geciteerde Gereformeerden zeggen ons: men kan
er door met een ingebeelden hemel verloren gaan,
die leer leidt tot geestelijke oppervlakkigheid, valsche ge-
rustheid en zorgeloosheid;
die leer berooft de prediking van haar ernst en kracht en
ontneemt aan de sacramenten de gereformeerde betekenis;
die leer verkeert de leer van Christus;
die leer verzwakt de betekenis van het geloof;
die leer ontneemt het gebed zijn waarde en plaats;
die leer kweekt een geslacht van Nicodemiten, dat van
geen wedergeboorte meer weet;
die leer is een zaad, dat den akker der Kerk bederft. Rap-
port, pg. 35.

3) Rapport, pg. 36.

De zelfstandigheid der plaatselijke kerk. (I.)

In een der Juniaummers van „Credo” komt het vol-
gende voor:

„Meer dan eens heb ik als mijn overtuiging uit-
gesproken, dat inzake het onderhavige punt het oude
kerkrecht weer volle geldigheid verkreeg. Het werd
in onze kerken nooit losgelaten, maar gedurende een
korte periode iets eenzijdig belicht. Sinds Assen is
dit voorbij. Wij leven thans weer onder het oude
kerkrecht.

Verbreekt men in deze de historie, dan wordt de
continuïteit losgelaten.

Feitelijk wordt daardoor heel ons kerkrecht op losse
schroeven gesteld.

Zij, die tegen dit historische gereformeerde kerk-
recht bezwaar hebben, zullen uit de Schrift en haar
beginselen moeten bewijzen, dat het dwaalt, en hebben
tot roeping een ander kerkrecht op te bouwen.

Dit bedrijf moet met bezorgdheid worden gade-
geslagen.

Beginnt men eenmaal met breken, dan valt er meer
naar beneden.

Ook op zijn colleges kon Dr Kuyper tegen deze Scho-
lastiek razen. „Met name in de Gereformeerde Kerken
vindt men van die dorre begripswerkers, ook onder de
predikanten. Als ze 't maar weten te herdeneeren en
met begrippen in mekaar te schuiven, meenen ze klaar
te zijn. En zoo treft men dominees aan, die gelijken
op iemand bij wien een hongerige komt, en die nu zegt:
Man, je hebt brood nodig, en dat brood bestaat uit
deeg, hetwelk uit granen bereid wordt, en waar water
bij nodig is... en die dan, als hij alles anatomisch juist
den man heeft voorgehouden, vraagt: En hoe smaakt
het je nou? Zou die man hem niet een slag in zijn
gezicht geven?... dat dorre en moordende intellectua-
lisme moet in de kerk bestraft. En geen ding is mij
zoo pijnlijk dan dat juist van leerlingen dezer Univer-
siteit, als ze optreden in de kerken, het gerucht loopt,
dat ze dien weg van het intellectualisme bewandelen.
Dat ligt aan de manier, waarop de Gereformeerde theo-
logie is behandeld. Sla 't March maar eens op, en wijs
me dan één blad zij, waar ge een hart voelt kloppen.
't Is een begrippenkauwer, anders niet”³⁾.

Inderdaad heeft dus, wie toornst tegen „intellectueel
schematisme” Kuyper aan zijn zijde.

✱

Maar men moet daarbij nooit vergeten, dat Kuyper
tegen iedereen vorm van subjectivisme hardnekkig
den strijd voerde. Wat voor „stukje” van den mensch
ook op den troon werd gezet, Kuyper rustte niet voor
bij ook dien afgod had verbrijzeld. Want verstands-
verheerlijking en gevoelsafgoderij; „ik”- of „zelf”-
cultuur en persoonlijkheids-verheffing: ze zijn
allemaal broertjes en zusjes. Ze zijn allemaal even ge-

3) Locus de Creatione, p. 19.